

Årsrapport 2020

Nadheim, Lauras hus og
Natthjemmet

KIRKENS
BYMISJON

Innhold

Forord.....	2
Nadheim.....	5
Natthjemmet.....	19
Lauras hus.....	24

Forord

Nadheim er det eldste prostitusjonstiltaket i landet, og vil i 2021 være 40 år. Hvordan prostitusjonen er organisert, har endret seg drastisk gjennom disse 40 årene, og feltet er i stadig bevegelse. 2020 har vært et ekstremt år i denne forstand; vi har sett hvordan målgruppa vår har vært sterkt påvirket av de strukturelle endringer i samfunnet som Covid-19 pandemien har ført med seg.

Fredag 14.mars ble Nadheims lokaler stengt, som en konsekvens av anbefalinger gitt av nasjonale myndigheter. Vi har gjennom året jobbet for å nå ut til våre brukere med informasjon og støtte; vi har veiledet, oversatt og tolket retningslinjer. Disse har endret seg kontinuerlig, og nye tiltak har blitt iverksatt. Alle Nadheims ansatte ble i mars bedt om å jobbe hjemmefra, og fysiske møter lot seg ikke gjennomføre. Vi, og brukerne av våre tjenester, ble nødt til å omstille oss til nye måter å nå hverandre på. Informasjonsarbeid, praktisk bistand og psykososial støtte har hatt prioritet, gjennom oppsøkende og oppfølgende arbeid på nett og over telefon. Vi kunne etter hvert begynne å åpne opp for mer fysisk brukerkontakt, for eksempel utendørs, og deretter innendørs. Vi har i løpet av året hatt et godt driv i arbeidet vårt, med de rammebetingelser som har vært. Vi har imidlertid sett store behov i vår målgruppe, og en utsatthet knyttet til manglende inntjening, rettighetsfattigdom og diskriminering. Mot slutten av året var det flere saker i media der målgruppa ble omtalt som «smitt bomber» og fremstilt som en trussel mot folkehelsen. Å adressere hvilke konsekvenser dette får for en allerede utsatt gruppe blir en viktig del av arbeidet vårt i 2021.

2020 ble også et spesielt år for vår virksomhet Natthjemmet. Natthjemmet har i 30 år tilbudt akutt overnatting til kvinner i rus- og prostitusjonsmiljøet. Onsdag 12.mars ble Natthjemmets lokaler stengt, i tråd med råd gitt av norske myndigheter i forbindelse med spredning av covid-19, coronaviruset. Dette tvang fram en prosess, som allerede var påstartet, hvor vi ble nødt til å se tilbake på Natthjemmets utvikling over tid, hvor nedgang i belegg har vært påfallende. Natthjemmet ble etter en lengre prosess vedtatt nedlagt og har holdt sine lokaler stengt siden mars. Det har skjedd mange forbedringer i tilbudene til kvinner med tung ruserfaring, ikke minst på boligfeltet. Det er med vemod, men stolthet vi legger ned Natthjemmet.

Lauras hus har stor faglig kompetanse knyttet til det å gi et godt boligtilbud med tilpasset sosialfaglig bistand til personer utsatt for menneskehandel. 2020 har i stor grad vært preget av restriksjoner og endringer. Mange av de vanlige tilbudene for beboerne, som behandling i psykiatri og helsevesen, arbeidspraksis og skoletilbud, trening med mer, har blitt redusert, utsatt eller avvirket. Dette har for noen beboere forsterket utfordringer knyttet til psykisk fungering. Lauras hus etterlyser fortsatt, som i foregående år, et mer helhetlig arbeid rundt helsehjelp til antatte ofre for

menneskehandel. Det er et ønske om en mer effektiv håndtering av denne utsatte gruppens behov. Vi vil fortsette å løfte dette inn i 2021.

Denne årsrapporten bærer preg av at det har vært et annerledes år, og fokus i rapporten vil være hvordan vi har driftet og møtt våre brukere under pandemien.

Oslo, 17.03.21

Ingunn B. Gavelstad

Fungerende virksomhetsleder

Virksomheten har, i 2020, bestått av tre avdelinger; Nadheim, Natthjemmet og Lauras hus. Fra januar 2021 vil virksomheten kun bestå av to avdelinger; Nadheim og Lauras hus.

Felles for avdelingene er at vi treffer mennesker i utsatte livssituasjoner der flere grunnleggende behov ikke møtes. Prostitusjon har vært en fellesnevner for avdelingene, med ulikt uttrykk i de forskjellige brukergruppene. Flesteparten av avdelingenes brukere er kvinner, selv om Nadheim også treffer mange menn og personer med andre kjønnsuttrykk.

Nadheim

Oppsøkende arbeid

Nadheim vil gjennom oppsøkende arbeid etablere kontakt med personer med prostitusjonserfaring, informere om og tilby bistand.

Oppfølging

Nadheim vil bistå enkeltpersoner og grupper ut fra deres egendefinerte ønsker og behov, ved å informere om, gi og henvise til adekvate tilbud.

Påvirkning

Nadheim vil styrke våre brukeres politiske og sosiale gjennomslagskraft med hensyn til beslutninger som berører dem, og arbeide for å påvirke rammevilkår og politiske prosesser og beslutninger på vårt fagfelt.

Lauras hus

Lauras hus er et døgnbemannet botilbud til personer utsatt for menneskehandel og deres barn. Tilbudet gir en trygg bolig og sosialfaglig oppfølging med utgangspunkt i helse, nettverk, aktivitet og fremtidsutsikter.

Beboere på Lauras hus skal oppleve at de gis muligheten til å definere egne ønsker og behov, de skal oppleve trygghet og respekt, og få bistand med utgangspunkt i en individuell plan der myndiggjøring er et sentralt utgangspunkt.

Natthjemmet

Natthjemmet har i 30 år tilbudt akutt overnatting til kvinner som bruker rusmidler og/eller har erfaring med å selge seksuelle tjenester. Brukermedvirkning, respekt, omsorg, fellesskap, trygghet og kamp for rettferdighet har vært sentrale verdier i Natthjemmets arbeid.

Nadheim

Nadheim er et lavterskel hjelpetiltak for personer som selger eller har solgt seksuelle tjenester. Tilbudet er åpent for alle over 18 år, uavhengig av kjønn, nasjonalitet eller rettighetsgrunnlag.

Nadheim driver oppsøkende arbeid på flere arenaer der det selges seksuelle tjenester; i gata, over internett og på massasjeinstitutter.

De som kommer i kontakt med oss tilbys oppfølging ut fra sine behov, individuelt eller i gruppe.

Gjennom påvirkningsarbeid søker vi å løfte de utfordringer Nadheims brukergroupe møter, i egen organisasjon og i faglige og politiske fora. Brukerinvolvering står sentralt i dette arbeidet.

Nadheims brukere

Majoriteten av Nadheims brukere er kvinner, men vi møter også menn og personer med andre kjønnsuttrykk i vårt arbeid. Flertallet selger eller har solgt seksuelle tjenester på gata, via internett eller på massasjeinstitutter. Noen få har aldri solgt seksuelle tjenester¹.

Nadheims brukere kommer fra hele verden. Særlig blant de som jobber over internett er svært mange land representert. Det er og en relativt stor andel av de vi kommer i kontakt med over nett som ikke oppgir nasjonalitet. Likevel kan vi si at blant de vi kommer i kontakt med i vårt oppsøkende og oppfølgende arbeid så representerer nigerianske, thailandske, personer fra ulike land i Sør Amerika, rumenske, bulgarske og russisktalende fra ulike land, store grupper. Et fåtall av de vi har kontakt med er norske.

Antallet brukere har gjennom det siste tiåret vært forholdsvis jevnt, med unntak av 2009 da det i forbindelse med innføringen av loven mot kjøp av seksuelle tjenester² var en nedgang, og 2015 da vi grunnet en intensivering av det oppsøkende arbeidet på internett hadde et betydelig høyere brukerantall. Grunnet omlegging av registreringssystemet vårt i 2019 har vi ikke lengre sikre tall på hvor mange

---

¹ Nadheim får hvert år henvendelser fra personer som ikke er i målgruppa vår, dvs. personer uten prostitusjonserfaring. I de sakene tilbyr vi en første konsultasjon og henviser deretter personen videre til mer egnede tiltak. Når det gjelder vårt arbeid rettet mot thailandske personer som arbeider på institutt har vi en forebyggende tilnærming og dermed en annen definisjon av målgruppe.

² Straffeloven § 202

enkeltindivider vi er i kontakt med i løpet av et år. Men, vi har tall på hvor mange kontakter vi har hatt i det oppsøkende arbeidet, hvor mange deltakere vi har på tiltakene våre og hvor mange som har mottatt individuell oppfølging.

Oppsøkende arbeid

Oppsøkende på nett

I det oppsøkende arbeidet på internett kontakter vi personer og massasjeinstitutter som annonserer salg av seksuelle tjenester på eskortesider. Teamet har i 2020 bestått av fem sosialkonsulenter, med språkkompetanse i thai, russisk, bulgarsk, italiensk og spansk.

Gjennom det oppsøkende arbeidet på internett har vi hatt 507 kontakter i 2020. Til sammen har vi sendt ut over 1300 meldinger med informasjon om Nadheim til personer som annonserer.

Blant temaene som kommer opp er spørsmål knyttet til helse, økonomi, opphold og migrasjon, menneskehandel og organisering, voldsutsatthet, bolig, regelverk rundt salg av seksuelle tjenester og NAV.

Helgen etter nedstengningen 12. mars jobbet flere av våre sosialkonsulenter intensivt med å nå ut med informasjon om situasjonen i Norge knyttet til covid-19, smittevernregler, føringer knyttet til grensekontroll, og løpende anbefalinger fra myndigheter.

Hjelpetiltakene på feltet har vært aktive for å nå ut med informasjon om smittevern, restriksjoner og retningslinjer, og vi har hatt god dialog med de andre tiltakene for å samordne informasjonsformidling og veiledning til brukergruppa.

Vi har sett at antall annonser på annonsestedet RealEscort er mer enn halvert etter koronautbruddet. Vi ser også en økning i tilbud av digitale tjenester, som liveshow, snapchat, video, bilder o.l.

Vi har gjennom året erfart at det har vært mye usikkerhet og et stort behov for informasjon hos de vi har vært i kontakt med. Mange har uttrykt frykt for politiet, bekymring knyttet til inntjening og at arbeidsforholdene har vært vanskelige. Det har vært mange spørsmål knyttet til reiserestriksjoner, karantenebestemmelser, mulighet for koronatesting, smittevern og hvilke anbefalinger og påbud som gjelder for de som selger seksuelle tjenester.

Oppsøkende i gate

Vårt oppsøkende gateteam har bestått av 3 ansatte med ulik språkkompetanse, blant annet bulgarsk, spansk, italiensk og engelsk. Vi etterstreber å ha faste medarbeidere i teamet da det er viktig med tilstedeværelse over tid for å skape tillit, drive

relasjonsbygging og for å ha kunnskap og kjennskap til de områder og de personene som til enhver tid tilbyr salg av seksuelle tjenester på gata i Oslo. Videre driver informerer vi om hva Nadheim og det øvrige hjelpeapparatet kan tilby, i tillegg til at vi har fokus på aktuell lovgivning, rettigheter og muligheter i Norge.

Skadereduserende arbeid innenfor rammene av det oppsøkende arbeidet på gata handler om utdeling av kondomer og glidemiddel og informasjon om kondombruk og annen prevensjon.

Normalt er vi tilstede på gata en gang ukentlig, mellom 20.00–23.00. I 2020 var vi, imidlertid, ute 18 ganger, hvor fem av disse var nattevakter fra kl.22 til kl.04. Reduksjonen i antall vakter henger sammen med en omprioritering av ressurser internt. Vi så at vi traff færre og færre personer ute og vi reduserte det oppsøkende arbeidet i gate til en kveld i måneden. Det oppsøkende arbeidet på nett ble styrket med ressurser fra gateteamet, da vi så at det var et behov der.

I løpet av 2020 gikk antallet personer vi møtte gjennom oppsøkende arbeid i gata betraktelig ned, sammenlignet med 2019. Vi møtte i snitt 13 personer hver vakt. På det meste møtte vi 22 personer, på det minste kun 2 personer. Dette henger sammen med innreiserestriksjoner under pandemien og frykt for politiets kontroll.

Vi har gjennom de siste årene møtt flest personer med opprinnelse fra Bulgaria. Majoriteten er fra samme geografiske område og de fleste har tyrkisk bakgrunn. Videre følger personer med opprinnelse fra Romania og noen få fra de baltiske landene, Albania og Latin-Amerika. I 2020 møtte vi hovedsakelig bulgarske kvinner vi kjente godt til fra før. En del av disse gikk over i ordinært arbeid i løpet av året, hovedsakelig i midlertidige stillinger innenfor renhold. Vi traff ingen albanere i 2020, veldig få Latinamerikanere, og få med nigeriansk bakgrunn.

Det at vi traff få personer ute i gata betyr ikke at salg av seksuelle tjenester nødvendigvis har gått ned. Vi opplever at noen har gått over til å selge sex via eskortesider. Disse har vi møtt gjennom det oppsøkende arbeidet på nett. Vi opplever at noen av de vi tidligere møtte på gata, møter vi nå på andre arenaer og at flere oppsøker Nadheim på eget initiativ for oppfølging.

I løpet av året har vi hatt med oss en engasjert frivillig ut i det oppsøkende arbeidet.

Vi har gjennom året hatt samarbeidsmøter med frontteamet på Pro Sentret, Marita Women, menneskehandelgruppa i politiet og med Sykepleie på hjul.

Oppsøkende på institutt

I 2020 har vi besøkt 49 thailandske massasjelinstitutter, og møtt 87 personer i det oppsøkende arbeidet.

Thailandske kvinner utgjør en stor del av Nadheims brukergruppe, og de har sammensatte problemer. Mange har ofte rettigheter i Norge, men kjenner i liten grad til dem, og har i liten grad kontakt med hjelpeapparatet. Vi vet at thailandske kvinner som jobber på massasjeinstitutt er i risiko for ufrivillig overgang til prostitusjon. Vi har derfor valgt å ha en forebyggende tilnærming til denne gruppa, selv om personer med prostitusjonserfaring er vår primære målgruppe.

For mange vi møter er seksuell helse og salg av sex et privat og tabubelagt tema. Det er viktig å understreke at vi ikke har en oversikt over omfanget av sexsalg fra massasjeinstitutter, men at dette er et tema som vi i vårt arbeid adresserer og skaper dialog rundt.

For å kunne tilby tjenester til denne gruppa er det helt avgjørende med språk og kulturkompetanse. I 2020 har vi hatt to ansatte med denne kompetansen rettet mot den thailandske målgruppa, og det oppsøkende arbeidet er gjennomført av to thaitalende sosialkonsulenter.

Vanlige problemstillinger som dukker opp i arbeidet med brukere fra Thailand er knyttet til skilsmisse og utfordringer i ekteskap, barnevern, arveoppgjør, gjeld, helseutfordringer og ulike spørsmål knyttet til det juridiske rundt det å drive firma.

Situasjonen i massasjebransjen i 2020 ble mer utfordrende enn før grunnet Covid19-pandemien. Massasjeinstitutter, i likhet med andre virksomheter med én-til-én-kontakt, ble pålagt å stenge som følge av myndighetenes smitteverntiltak. Dette medførte en mer uforutsigbar inntekt- og livssituasjon for en allerede utsatt gruppe. Noen ansatte på institutt har mistet jobben som følge av færre kunder og noen institutteiere måtte velge å jobbe alene for å spare på personalutgifter og på grunn av smittevern. Nedstengingen førte også til at vi ikke kunne gjennomføre oppsøkende arbeid fysisk på instituttene, i stedet ble denne tiden brukt til å oppsøke instituttene via telefon og kartlegge deres behov for oppfølging.

Det har vært mange endringer og eierbytter i miljøet. Noen institutter, de med fullstendige dokumentasjon, har mottatt støtte fra Nav, mens andre ikke har oppfylt kravene til offentlig støtte. Noen eiere har vært presset til å selge instituttet, leie ut en sengeplass (på grunn av høy husleie), mens andre gikk konkurs i løpet av 2020.

Få av de som har mistet jobben sin ved institutt har hatt NAV – rettigheter. Dette har ført til en større rullering av kvinner som bytter arbeidsplass og oppsøker andre institutter rundt i landet. Vi har sett og hørt fra miljøet at den usikre økonomiske situasjonen har ført til at flere institutter har opplevd seg presset til å annonsere på eskortesider for å tiltrekke seg flere kunder.

Våre observasjoner er at 2020 har vært en vanskelig periode for en allerede utsatt gruppe. På den ene siden har vi sett en mobilisering av ressurser innad i miljøet

der de støtter hverandre og kobler bekjente opp mot Nadheim. På den andre siden har situasjonen bidratt til at flere er mer utsatte for utnyttelse og trakassering.. De forteller om økt ensomhet, fysiske- og psykiske utfordringer, opplevelser med større grad av press fra kunder, vanskeligheter i møte med offentlige myndigheter som NAV og frykt for politirazzia under pandemien.

I 2020 jobbet vi med å være synlige i miljøet under en krevende periode. Som et hjelpetiltak med thaispråklig kompetanse ble det enda viktigere å fungere som en brobygger opp mot myndighetenes plikter og krav under Covid19. Vi har delt ut infoskriv på thai og tilbudt smittevernsplakater ved gjenåpning. Vårt fokus har vært informasjonsdeling og veiledning til rettigheter, støttesamtale, koble opp mot andre hjelpetiltak, forebygge ensomhet, mm.

Til tross for korona gjennomførte vi flere temadager, basert på hva brukerne selv har definert som viktige tema.

- Psykisk helse/ Stress håndtering.
- Vold i nære relasjoner, gjennomført i samarbeid med Krisesenteret i Oslo.
- Informasjon om UDI og oppholdstillatelser, et samarbeid med Jurk
- Juridisk veiledning/rettigheter, et samarbeid med Jurk.

Oppfølging

Nadheim er et lavterskeltak, noe som betyr at personer kan komme i våre drop in åpningstider uten avtale. Vi tilbyr oppfølging individuelt i form av samtaler, praktisk bistand, hjelp til kartlegging og sortering i behov, henvisning og følge til andre tilbud m.m. De som tilbys oppfølging er både personer som er i aktivt sexsalg og personer som har solgt seksuelle tjenester tidligere. I løpet av 2020 har et sted mellom 230 og 270 personer mottatt oppfølging hos oss. Dette tallet er høyere enn i 2019.

Personer med prostitusjonserfaring er en heterogen gruppe, med ulike livssituasjoner, behov, ønsker og ikke minst rettigheter i Norge. Vi har derfor en individuell tilnærming i tilbudet om oppfølging, og det er brukeren som definerer hvilken målsetting hen ønsker bistand til å oppnå.

Mange som tar kontakt med oss for oppfølging opplever at prostitusjon er det eneste alternativet i den livssituasjon som de befinner seg i, til tross for at mange ønsker seg noe annet. Rettighetsfattigdom er utbredt i brukergruppa vår. Mange mangler formelle rettigheter, andre har av ulike grunner ikke kapasitet til å benytte rettigheter de har. Vårt bidrag kan være å støtte personen i å fremme sin egen sak, prøve å finne alternativer til salg av seksuelle tjenester i den grad de eksisterer, og hjelpe til med å finne strategier for å få mer kontroll i eget liv og bedre håndtere en utfordrende livssituasjon.

Vi samarbeider med andre instanser når det er behov – som NAV, barneverntjenesten, utlendingsforvaltningen, politiet, advokater og utdanningsinstitusjoner. Vi bistår i forhold til utfordringer knyttet til helse – psykisk, seksuell, fysisk – bolig, økonomi, oppholdsgrunnlag, barnevern, vold og sikkerhet, utdanning og arbeid. Vi tilbyr også samtaler og støtte angående for eksempel psykiske forhold, sosialt nettverk og erfaringer fra salg av seksuelle tjenester.

Aktuelle tema, problemstillinger og behov fra vårt felt i 2020

Vi har prioritert og drevet et utstrakt oppfølgingsarbeid i 2020. Vi har også opplevd at flere har tatt kontakt med oss og ønsker oppfølging. Mye av kontakten med våre brukere har gått ut på å gi informasjon om coronaviruset, endringer i retningslinjer angående inn- og utreiseregler, psykososial støtte og om praktisk bistand for å få utløst rettigheter.

Da fysiske møter med brukere ble umuliggjort ble vi nødt til å tenke annerledes, og ta i bruk plattformer vi ikke tidligere har brukt i vårt oppfølgingsarbeid. I starten var dette uvant både for våre brukere og oss ansatte, men etter hvert fant vi en rytme i den nye måten å jobbe med oppfølging på. Alle våre sosialkonsulenter har hatt jevnlig telefonkontakt både med brukere som vi har fulgt opp over tid og med personer vi kommer i kontakt med gjennom vårt oppsøkende arbeid. De fleste har brukt telefonsamtaler som verktøy, noen har også brukt Whatsapp og meldinger, og etter hvert har noen hatt god erfaring med å bruke videosamtale. Da det å møtes fysisk ble mulig igjen tok mange i bruk såkalt «walk and talk», og møtte brukere ute. Etter hvert fikk vi ta imot brukere på huset og gjennomførte samtaler med god avstand og munnbind.

Vår observasjon er at 2020 har vært en vanskelig periode for en allerede utsatt gruppe, dette gjenspeiler seg i temaene brukerne ønsker bistand til. Vi har hatt et spesielt fokus på følgende temaer i oppfølgingsarbeidet dette året.

Smittevern

Vi har hatt stort fokus på å nå ut med informasjon om coronaviruset og anbefalinger fra myndighetene knyttet til smittevern blant våre brukere som vi er i jevnlig kontakt med, og gjennom oppsøkende arbeid på nett/telefon. Generelt har vi opplevd at mange i målgruppa har etterspurt hva som er tillat og ikke og vårt inntrykk er at de ønsker å følge de regler som til enhver tid er gjeldende.

Vi har opplevd at det har vært en del uro blant de vi er i kontakt med knyttet til hvor farlig viruset er; noen har uttrykt stor redsel og har sluttet å gå ut. Flere viser atferd som kan tyde på at det er vanskelig å forstå det som foregår i samfunnet rundt en, og at en del får informasjon fra mer tvilsomme kilder. Andre igjen er ikke så bekymret.

Opphold i landet og hjemreiser

Vi har søkt å nå ut med informasjon til de som er migranter om situasjonen ved landegrensene og myndighetenes restriksjoner angående inn- og utreiser. Vi har vært i tett dialog med Pro sentret som i starten av året ble gitt i mandat av Oslo kommune til å bistå med hjemreiser for de som ønsket det. Mange av våre brukere reiser til vanlig inn og ut av Norge, eller rundt i Norge for å jobbe. Det har vært stor usikkerhet og bekymring knyttet til reglene rundt reise og mange har tatt kontakt for bistand til å orientere seg om gjeldende bestemmelser.

Manglende inntekt og økonomiske utfordringer

Veldig mange av de vi har hatt kontakt med gjennom oppsøkende arbeid uttrykker stor bekymring knyttet til at inntektsgrunnlaget er kraftig redusert. Mange opplever også en økt forsørgerbyrde da den økonomiske krisen utløst av Covid19 har rammet familien i hjemlandet.

De fleste massasjeinstituttene måtte stenge i lange perioder, og noen så seg nødt til å legge ned. Vi har sett at de som har jobbet på institutt, men som ikke eier, er svært utsatt. De mangler dokumentasjon de trenger for å utløse rettigheter hos NAV, og de har store utfordringer knyttet til språk og terskelen for å kontakte NAV oppleves som høy.

De som selger seksuelle tjenester fra gata uttrykker også bekymring for inntjening, og denne gruppa er kraftig redusert.

Enkelte i målgruppa hadde løs tilknytning til ordinært arbeidsliv ved starten av året, ofte i form av deltids engasjementstillinger eller å være tilkallingsvikarer. Majoriteten av disse mistet jobben når pandemien traff. Mange i vår brukergruppe har til vanlig utfordringer med å orientere seg i et rettighetslandskap som kan virke utilgjengelig. Det at flere offentlige kontorer ble stengt forverret dette. Mange mangler digital kompetanse til å håndtere informasjon og beskjeder som i enda større grad kommer via digitale verktøy under pandemien. I 2020 har vi drevet et utstrakt veiledningsarbeid knyttet til hvilke rettigheter man har i NAV, blant annet muligheter for dagpenger, økonomisk sosialhjelp og nødhjelp. Vi har bistått med å etablere kontakt med NAV digitalt, sende søknader og dermed få realisert sine rettigheter.

Parallelt med dette har vi i samarbeid med arbeidsinkluderingsbedriften Unikum, jobbet med å utforme prosjektbeskrivelse og sikre finansiering av et nytt prosjekt som har mål om å sikre varig tilknytning til ordinært arbeidsliv for personer i Nadheims målgruppe som selv ønsker denne overgangen. Viktigheten av dette prosjektet har forsterket seg i lys av pandemiens konsekvenser i målgruppa, og hvis siste rammevilkår faller på plass ligger det til rette for oppstart av dette prosjektet sommeren 2021.

Helse

Psykisk helse er et helseområde vi har stor bevissthet rundt. Flere av våre sosialkonsulenter har mye kompetanse om stressreaksjoner, traumer, symptomer på traumer og stabiliseringsteknikker. Vi er opptatt av hvordan vi kan jobbe traumebevisst i samtale med våre brukere. Vi har hatt flere ulike undervisninger for ansatte, blant annet om miljøarbeid og hvordan jobbe med psykisk helsearbeid i en lavterskesetting.

Mye av oppfølgingsarbeidet i 2020 handlet om psykososial støtte. Mange av de vi har kontakt med har uttrykt ensomhet, bekymring og uro knyttet til situasjonen, og mange har lite nettverk som de kan holde kontakt med på nett eller telefon. Beroligelse, oppmuntring, omsorg og støtte, i tillegg til konkret informasjon om hva en kan gjennomføre av mestringsstrategier selv, er viktige stikkord for hva våre samtaler med brukere har handlet om.

Vi ser at situasjonen gir ulike uttrykk når det gjelder psykisk helse og mestring; de som hadde det vanskelig fra før er kanskje de som har fått det verre og som sliter mest med å håndtere den uforutsigbare i situasjonen. Vi ser og at de som har fått inntektsgrunnlaget betydelig svekket har store bekymringer og mye uro. For en del av de vi følger opp som har ansvar for barn har det vært utfordrende å håndtere en situasjon med bortfall av muligheter for avlastning. Manglende aktivitet og sosial omgang er det flere som uttrykker at er utfordrende.

Samtidig er det noen som uttrykker at de ikke opplever så stor endring; de lever livet sitt mye hjemme fra før, med lite aktivitet og nettverk. Vi har erfart at flere viser stor grad av mestring og håndterer situasjonen godt.

I 2020 har vi hatt et økt fokus på somatisk helse grunnet pandemien. Vi har som ansatte måttet sette oss in i hva Covid19 viruset er, ulike symptomer, smittevern og tiltak knyttet til smittesporing, og vi har måttet fortolke og oversette helseinformasjon til våre brukere.

Nadheim har i flere år tilbudt hurtigtester for Hiv og for Hiv og syfilis (kombitest) og opplever at dette er en etterspurt tjeneste. Vi har 5 sosialkonsulenter som snakker 6 ulike språk som kan teste og kompetansen innenfor språk og kultur er avgjørende for å kunne teste mange av de vi møter. Testtilbudet er viktig for at mennesker skal få vite sin hiv-status, og det er også en mulighet til å få gode samtaler om seksualitet og seksuell helse. Vi har i 2020 gjennomført 45 Hiv hurtigtester, av 60 planlagte. Vi har også bistått flere med hivrelaterte problemstillinger, som for eksempel følge til andre helsetilbud og å bistå de som ikke har kunnet reise til hjemlandet med å få tak i medisiner her i Norge.

Vi gjennomført i 2020 to gruppeundervisninger med helserelatert tema, begge for thaitalende. Undervisningen hadde temaet stress og stressmestring, og var innom tema som stigma, grensesetting, trygghet, arbeidsmiljøloven, sexkjøpsloven m.m.

I 2019 hadde vi et samarbeid med Musikkhøyskolen der vi har undervist elever ved utdanningene «musikk og helse» og «musikkterapi» og de har hatt konserter på vårt miljøtiltak på fredag kveld. Dette prosjektet skulle videreføres i 2020, men vi rakk kun én konsert i februar før prosjektet ble satt på pause grunnet pandemien. Vi håper å kunne starte opp med dette igjen i løpet av 2021.

Voldsutsatthet

Vi ser med bekymring på at brukergruppa vår er svært utsatt for vold, trakassering og diskriminering. Flere av de vi har vært i kontakt med har gitt uttrykk for at risikoen for å bli utsatt for uønsket adferd, trakassering og vold fra kunder er større under pandemien. Det er grunn til å tro at maktbalansen nå er forskjøvet, og at kunder kan sette premissene for transaksjoner i større grad. Frykt for å bli tatt for brudd på smittevernregler kan ha bidratt til at de som selger sex har vegret seg for å kontakte politiet når de har vært utsatt for voldsepisoder.

Også i 2020 har vi hørt fortellinger om og fulgt opp erfaringer som handler om alvorlig vold - for eksempel voldtekter og voldtektsforsøk, slag, ran og trusler. Det vi ser, og som også Pro Sentret og Pion sine undersøkelser av voldsutsattheten i prostitusjonsmiljøet har vist³, er at personer som selger sex dels er sårbare for å bli utsatt for vold og trakassering i prostitusjonen, som fra kunder, bakpersoner og forbipasserende, men også på andre arenaer i livet, som fra partnere og bekjente. Vi har også erfart at prostitusjonsmiljøet på gata i perioder er urolig.

Vi ser med bekymring på at mange forteller at de vegrer seg for å anmelde volden. Noen har erfaring med, eller frykt for, å ikke bli tatt på alvor eller behandlet med respekt på grunn av det stigma som omgir prostitusjonen og dens aktører. Andre oppgir at de ikke ønsker kontakt med politiet grunnet frykt for å miste bosted om politiet avdekker at de selger sex fra en leid bolig. Andre er redde for å bli bortvist fra landet grunnet usikkert oppholdsgrunnlag eller manglende papirer.

I 2019 søkte vi og fikk innvilget prosjektmidler fra Konfliktrådet, til et prosjekt der har kartlagt erfaringer med vold i nære relasjoner blant Nadheims brukere. Nære relasjoner defineres i denne sammenheng som de relasjoner, steder eller arenaer hvor en kan forvente å være trygg, som familie, der en bor eller der en overnatter.

---

³ Bjørndahl, U. og Norli, B. (2008): Fritt vilt. En rapport om voldserfaringene til kvinner i prostitusjon. Oslo: Pro Sentret. og Bjørndahl, U. (2012): Farlige forbindelser. En rapport om volden prostituerte i Oslo utsettes for. Oslo: Pro Sentret.

Sørli, Aleksander og M.P. (2019): Sårbarhet og samhold hos personer som selger sex via internett. Oslo, Pion

Gjennom prosjektperioden i 2020 har vi laget en samtaleguide, et samtykkeskjema og et spørreskjema som er delt ut både elektronisk og på papir. Vi har benyttet oss av språkene norsk, engelsk, spansk og thai.

Vi har gjennomført 10 intervjuer/dybdesamtaler, og totalt 32 personer har fylt ut spørreskjemaet. Vi har begynt å analysere funn fra intervjuene og spørreskjemaet, og har startet opp en prosess med å vurdere hvordan funnene kan forbedre våre arbeidsmetoder her på Nadheim. Planen for året som kommer er å bli ferdig med analysearbeidet og vurdere tiltak som kan bidra til å forbedre våre tjenester for de som opplever eller har opplevd vold i nære relasjoner. Vi er i ferd med å ferdigstille rapporteringen til Konfliktrådet, og vil dele vår erfaring og informasjon fra prosjektet med målgruppa vår og de andre aktørene på feltet.

Gruppetiltak/miljøtiltak

Nadheim har en lang tradisjon med å holde åpent hus med fellesmiddag på fredagskvelder – et tidspunkt de aller fleste andre lavterskeltilbud for målgruppa vår holder stengt. Åpent hus skal være en arena for sosialt samvær og nettverksbygging. Det skal forebygge og redusere ensomhet. Det er rom for å komme og hvile på sofaen og slappe av, samtidig som det skal være et møtested som engasjerer, virker oppbyggende og skaper deltakelse.

Vi har i 2020 holdt åpent 19 fredager og hver fredag har hatt et snitt på 10 gjester. Vi har hele tiden vurdert våre smittevernstiltak, og etterstrebet å holde åpent så mye som mulig da vis er at dette har vært et viktig tiltak for vår brukergruppe.

Onsdager serverer vi til vanlig lunsj i stua. Vi har i 2020 servert 23 lunsjer, med et snitt på 8 gjester.

Den årlige juletreffesten utgikk, men vi markerte i den grad det lot seg gjøre med julelunsj og julemiddag.

Den årlige sommerfesten for brukere, frivillige og ansatte ble også avlyst grunnet coronaviruset og smittevernhensyn.

Undervisning

Nadheim har i flere år arrangert norskkurs, drevet av frivillige. Norskkurs er ikke bare et tilbud om undervisning, men også sosialt felleskap.

Til tross for koronapandemien har vi opprettholdt språktrening for thaitalende. Språktrening i norsk for thaitalende holdes av en frivillig, med en ansatt som deltaker. Norskkurset består av én time lesing/skriving og én time med muntlig språktrening med der det fokuseres på samfunnsforståelse der deltakerne selv tar opp aktuelle nyhetstema, gjerne fra Thailand.

Det ble i 2020 avholdt 30 norskkurs gjennom året, med en deltakelse på 4-5 personer hver gang. Avstand og smittevern har vært viktig. Norskkurset hadde en pause i april, mai og juni grunnet pandemien. Det ble i denne perioden gjennomført ett norskkurs ute.

I år har det blitt observert et større behov fra brukerne at de ønsker et fellesskap for å dele personlige utfordringer da særlig under pandemien.

Påvirkning og synlighet

En viktig del av Nadheims arbeid handler om påvirkning: Vi vil styrke våre brukeres politiske og sosiale gjennomslagskraft med hensyn til beslutninger som berører dem, og arbeide for å påvirke rammevilkår og politiske prosesser og beslutninger i vårt fagfelt. Vi har utført følgende i 2020;

Nadheim i media

- 22. mai: Innlegg i Dagbladet, skrevet av to representanter fra brukerrådet og virksomhetsleder, tittel: «Innsidehistoriene fra prostitusjonsmiljøene i Oslo»
- 5. juni: Avdelingsleder for Lauras hus uttalte seg hos P1 NRK distriktsnyheter Oslo og Viken, tema; «Nye oppholdsregler for ofre for menneskehandel»
- 6. juli: leserinnlegg i Drammens Tidende skrevet av virksomhetsleder og nesteleder, «Det at noen steder tilbyr seksuelle tjenester betyr ikke at alle gjør det»
- 7. juli: Fortsettelse av samme innlegg; «Respektløs omtale av folk som selger sex i Drammens Tidende»

Presentasjoner

- 9. januar: Undervisning for Holtekilen Folkehøgskole, tema; Menneskehandel
- 9. november: Undervisning for masterstudenter i sosialt arbeid ved VID, tema; Brukermedvirkning

Politisk kontakt

- 4. februar: Møte med Maren Rismyr og stig Berntsen fra Rødt angående drift av Natthjemmet
- 6. februar: Møte med Lene Vågslid fra Justiskomiteen, Siri Gåsemyr Staaelsen, fra Kommunalkomiteen, rådgivere Jonas Løvdal og Ingunn Yssen. Tema; prostitusjon, arbeid og menneskehandel

Utveksling av erfaringer og samarbeid med andre aktører på vårt felt

I 2020 har vi hatt et godt samarbeid med de andre bymisjonsvirksomhetene på vårt felt, Albertine i Stavanger, FRI i Bergen og Nadheim i Trondheim. Vi har utvekslet

informasjon og erfaringer om hva vi har hørt fra miljøene, hvilken informasjon vi har gått ut med og hvordan vi har drevet oppsøkende.

Vi har og vært i tett dialog med Pro sentret og PION om de utfordringer vi har sett i Oslo, knyttet til smittevern og salg av seksuelle tjenester, stengte landegrenser m.m. Vi har drøftet hvilken informasjon vi har gått ut med i miljøene og koordinert det oppsøkende gatearbeidet.

Besøk og samarbeid

- I januar hadde vi et samarbeidsmøte med menneskehandelsgruppa i politiet, tema var hvordan vi kan samarbeide bedre
- 9. mars: Nadheim hadde besøk av 20 studenter i sosialt arbeid ved VID. Virksomhetsleder og en representant fra Brukerrådet holdt undervisning i 3 timer, tema; Sosialt arbeid i rammen av å være et diakonalt tiltak
- 28. april: Nadheim hadde besøk av en representant fra den Bulgarske ambassaden
- 13. oktober: Besøk av 10 ansatte fra Deloitte i forbindelse med Byvandring, tema; Hva jobber Nadheim med

Utdanning og kurs

- 4. mars: Seminar om European Commission Against Racism & Intolerance (ECRI) med Frode Eick (rådgiver SKBO)
- 27.februar: Seminar om brukerundersøkelse og statistikk, arrangert av Helseforum for kvinner
- November: kurs i «Emosjonsfokusert ferdighetstrening for helsepersonell» arrangert av Institutt for psykologisk rådgivning
- 11. desember: Fagseminar: Innvandrere og brukermedvirkning, arrangert av enhet for migrasjonshelse i FHI

I 2020 har en ansatt påbegynt andre året på master i sosialt arbeid ved VID

Brukerrådet

Kirkens Bymisjons strategi- og verdidokumenter understreker viktigheten av å fremme deltakelse, og det å arbeide for å styrke folks mulighet til medinnflytelse på forhold som preger deres livssituasjon og styrke innflytelsen innad i vår organisasjon fra dem vi arbeider for og sammen med.

I 2008 ble det i tråd med dette opprettet et brukerråd på Nadheim. Vi ønsket at våre brukere i stor grad skal delta, påvirke og stake ut kursen for hva Nadheim skal være, og hva Nadheim skal mene om ulike problemstillinger i prostitusjonsdebatten. Involvering av brukerne av Nadheims tjenester er både et mål og en metode for hvordan Nadheim skal utvikle seg.

Brukerrådets mandat er at det skal gi Nadheim råd om driften av virksomheten når det gjelder planer og tiltak. Det skal videre gi Nadheim råd og eventuelt selv uttale seg, om ulike spørsmål eller saker knyttet til prostitusjon eller prostitusjonsdebatten.

Brukerrådet er ikke et beslutningsorgan og brukerrepresentantene representerer seg selv. Ønsket er at erfaringer og synspunkter skal bringes frem til allmennheten, til beslutningstakere og andre viktige aktører innen feltet. Medlemmene har forskjellige meninger knyttet til de ulike problemstillingene, og siden vi vet at personer med prostitusjonserfaring er en heterogen gruppe, ønsker vi at denne ulikheten også skal vies plass.

I 2020 har brukerrådet bestått av sju representanter fra Norge, Thailand, Ungarn, Brasil og Colombia. De har ulik erfaringsbakgrunn med hensyn til rus, prostitusjonsarenaer og hvordan de startet med prostitusjon. I tillegg deltar to Nadheim-ansatte i brukerrådets arbeid. Deres oppgave er å tilrettelegge praktisk for arbeidet og å være en samtalepartner inn i dette. Brukerrådet kan også velge å la de ansatte representere rådet utad.

I februar, før nedstenging av Norge var brukerrådet på studietur til Drøbak. Formålet med turen var å planlegge 2020 og å bli bedre kjent med hverandre.

Rådet har i 2020 hatt 7 møter. Temaer før møtene har blant annet vært bekymringer og utfordringer for vår brukergruppe knyttet til coronaviruset.

Rådet har i tillegg deltatt i følgende aktiviteter:

- 22. mai: Innlegg i Dagbladet, skrevet av to representanter fra brukerrådet og virksomhetsleder, tittel: «Innsidehistoriene fra prostitusjonsmiljøene i Oslo»
- 29. juni: Representant fra brukerrådet uttalte seg i NRK nyheter, tema; «salg av sex under korona»
- 9. november: Undervisning for masterstudenter i sosialt arbeid ved VID, der tema var brukermedvirkning

Frivillighet

Nadheim har til vanlig en stabil stab med ca. 22 frivillige medarbeidere som har vært fast tilknyttet ulike tiltak og oppgaver. De frivillige på Nadheim representerer en viktig ressurs, og gjør det mulig for oss å opprettholde stabilitet og kvalitet i vårt arbeid.

Rekrutteringen av frivillige medarbeidere skjer i hovedsak gjennom St. Hanshaugen Frivilligsentral, men også ved at personer som ønsker å være frivillige kontakter oss direkte.

Vi har frivillige som deltar på åpent hus på fredag kveld, der de lager mat, serverer og er tilstede i miljøet. Vi har frivillige som fungerer som husverter og som lager lunsj på

vårt drop-in lunsjtilbud. Dette innebærer å åpne døren, ta telefonen og bidra til at folk føler seg vel mottatt i Nadheims åpningstid. Og vi har en fast frivillig som gjennomfører norskurs for thai-talende.

Vi tilbyr våre frivillige individuell veiledning ved behov, og arrangerer til vanlig felles frivilligsamlinger. På disse samlingene drøftes ulike problemstillinger knyttet til det frivillige arbeidet, og vi gir en orientering om Nadheims øvrige aktiviteter. Våre frivillige inviteres også til fellesarrangementer i regi av Kirkens Bymisjon.

I 2020 har vi hatt få frivillige knyttet til drift, men vi opplever at våre frivillige er engasjerte og har lyst til å komme tilbake når restriksjonene i samfunnet løsner opp.

Økonomi

Nadheims lønns- og driftskostnader var i 2020 på 9,9 millioner kroner. 60 % ble finansiert av Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo. Offentlige driftstilskudd fra Justis- og beredskapsdepartementet, Helsedirektoratet og Velferdsetaten Oslo kommune stod for hoveddelen av den øvrige finansieringen, i tillegg til noe støtte fra Stiftelsen Scheibler og Eckbos legat.

I tillegg mottok Nadheims naturalia fra Friele og Matsentralen.

Natthjemmet

Natthjemmet ble startet i 1990 som en akuttovernatting for kvinner i rus- og prostitusjonsmiljøet i Oslo, som en del av skadereduksjonspraksisen på rusfeltet. Natthjemmet ble et supplement til øvrig kommunal tjeneste, der grunnleggende behov som et sted å sove, mat, en dusj og vask av klær ble møtt.

Natthjemmet ble i 2016 lagt som en avdeling under Nadheim. En bekymring og utfordring knytta til Natthjemmet da Nadheim tok over var synkende antall gjester. Utviklingen har ikke vært dramatisk år for år, men over tid er den det. Nadheim startet derfor i 2018 et arbeid med å studere de jevnt synkende tallene og å se på mulige årsaksforklaringer på hvorfor beleggstillene har vært lave, dette arbeidet skulle intensiveres i 2020.

12.mars 2020 ble Natthjemmets lokaler stengt, i tråd med råd gitt av norske myndigheter i forbindelse med spredning av Covid19. Med fellesrom, fellesbad og felleskjøkken var det ikke mulig å utøve smittevern i tilstrekkelig grad. Vi hadde den 12.mars tre gjester på huset, disse fikk alle tilbud om andre tiltak i Velferdsetaten.

Stengingen av Natthjemmet i mars framskyndet den pågående prosessen med å evaluere fremtiden til Natthjemmet, og i juni ble tiltaket vedtatt nedlagt.

Prosess

I prosessen opp mot nedleggelse, fra 2018 frem til 2020, har vi hatt en rekke samtaler med ansatte og gjester. Vi har også hatt en rekke telefonsamtaler og møter med andre lavterskeltiltak innenfor rusfeltet, særlig tiltak for kvinner, som blant andre Thereses hus.

Målet har hele tiden vært å gjøre Natthjemmet mest mulig relevant, ved å gjøre Natthjemmet mer kjent i brukermiljøet og blant samarbeidspartnere.

Tiltak vi har satt inn for å gjøre Natthjemmet bedre kjent, og for å bedre belegget er blant annet:

- Opptrappe og systematisere det oppsøkende arbeidet i det kvinnelige rusmiljøet i Oslo
- Lage brosjyrer som deles ut til samarbeidspartene og på oppsøkende arbeid i rusmiljøet
- Gjøre Natthjemmet kjent med stadige påminnelser om ledig kapasitet gjennom sentrumssamarbeidet (samhandlingsarena mellom ulike aktører som jobber opp mot den åpne russcenen i Oslo)
- Jevnlige besøk hos samarbeidspartnere

- Utforske og utprøve muligheten for at Nadheims brukere, som ikke er rusavhengige, kan benytte seg av Natthjemmet

Til tross for de ulike tiltakene har vi fortsatt sett en nedadgående kurve.

De siste seks månedene før koronautbruddet (september 2019 – februar 2020) hadde Natthjemmet i gjennomsnitt 4,2 overnattende per natt. Gjennomsnittsalderen til brukerne er 45.5 år, og de fleste har brukt Natthjemmet mer eller mindre fast eller sporadisk gjennom flere år.

De samme seks månedene mottok vi 14 nye brukere, de brukte oss i gjennomsnitt 2,7 netter hver. Dvs. korte opphold for så å ikke komme tilbake. Gjennomsnittsalder på disse var 37 år. Av disse 14 oppga 9 å ha bolig/andre tiltak, 2 oppga å være UFB, 2 ville ikke oppgi bosituasjon, 1 var EØS-borger og tilhørte ikke rusmiljøet (henvist fra Nadheim).

I tillegg til å jobbe med tiltak for å bedre belegget har vi vært nødt til å se på mulige årsaksforklaringer på hvorfor beleggstallene har vært lave.

Endringer på rusfeltet

Det har de siste 30 årene skjedd flere endringer på rusfeltet og i rusomsorgen som kan være mulige forklaringer på lave beleggstall.

Man har på rusfeltet beveget seg vekk fra trappetrinnstenkningen - i stedet for først å få et lavterskel botilbud, deretter en treningsbolig og til slutt en varig bolig, ser man at direkte tilgang til en varig ordinær bolig, gir bedre resultater. Vår erfaring er at de fleste vi møter på Natthjemmet har tilgang til egen bolig, men av ulike årsaker ikke ønsker eller klarer å benytte seg av den.

Bydelene i Oslo har også de senere årene bygd ut lokale tiltak, flere har bolig med oppfølging i hjemmet enn tidligere, nettopp for å bedre boevne og hjelpe rusavhengige til å holde på en bolig.

Oslo har alltid vært en by mange trekker til fordi rusmiljøet er større her og det er lettere å få tak i rusmidler. Før var dette et problem da mange ble over lengre tid uten sted å bo fordi de manglet midler til å komme seg hjem. Oslo kommune og andre tiltak har de senere årene hatt fokus på å bistå personer tilhørende i en annen kommune enn Oslo med hjemreisen og med å gjenoppta kontakten med hjelpeapparatet i hjemkommunen. Dette har ført til at flere kommer seg (raskere) hjem enn tidligere.

Tidligere mottok de fleste rusavhengige i Norge sosialhjelp. Noen mottok denne formen for stønad i flere tiår. Tunge rusavhengige som søkte uføretrygd, ble ofte avvist med at

rusavhengighet ikke er en diagnose, eller at de ikke hadde forsøkt rehabilitering lenge nok. Vi opplever også her en endring. De aller fleste vi møter mottar i dag uføretrygd.

En bedre inntekt gjør det lettere å holde på en bolig, samt at rusmiddelavhengige generelt sett står i en bedre økonomisk situasjon med uføretrygd.

Nadheim har jobbet med å kartlegge fenomenet salg og bytte av sex blant rusavhengige. Sexmarkedet i Norge har endret seg betraktelig etter årtusenskiftet. Tradisjonelt sett har det vært etnisk norske kvinner som har solgt sex på gata i Norge, og i hovedsak har dette vært rusmiddelavhengige kvinner. Dette bildet endret seg radikalt etter at vi fikk en overvekt av utenlandske kvinner i gateprostituasjon. De norske kvinnene forsvant fra gatemarkedet, men det skal også nevnes at gateprostituasjon generelt sett har gått betraktelig ned og er i dag nesten ikke-eksisterende. Dette skyldes i all hovedsak overgang til internett og et inne-marked hvor seksuelle tjenester tilbys via eskortesider og apper. Etter samtaler med flere av lavterskel og hjelpetiltakene på rusfeltet, ble det tydelig for oss at prostituasjon ikke snakkes om, hverken av brukerne eller de ansatte. Gjennom, samtaler og diskusjoner er en av årsaksforklaringene som dukker opp at det ikke tematiseres fordi det ikke lenger forgår mye rusrelatert prostituasjon, slik det gjorde da Natthjemmet ble opprettet.

At det foregår bytte av seksuelle tjenester innad i rusmiljøet sås det ikke tvil om. Det byttes tjenester mot dop. Men det er ikke enstydig med at aktørene definerer dette som prostituasjon. Rusavhengige kvinner oppleves å være mer selvstendige nå enn tidligere gjennom å ha tilgang til bolig, stabil inntekt, rusmidler er billigere, og man har lettere tilgang på medikamentell behandling i rusomsorgen. At kvinner er mer utsatt for seksuell vold i rusmiljøet er fortsatt gjeldene, men det kan tenkes at premisset og nødvendigheten for å selge sex ikke lenger er til stede.

Til slutt kan det tenkes at tiltaket slik det er utformet i dag, med fellesrom, fellesdusj, at en kun kan sove én natt av gangen, er relativt lite attraktivt når det finnes andre tilgjengelige tilbud.

Rusomsorgen i Oslo er ikke feilfri, det er fortsatt mye som gjenstår, men det er verdt å belyse ulike sider ved rusomsorgen som har gjort Natthjemmet mindre relevant i dag enn hva det var tidligere. Natthjemmet har i 30 år dekket et hull i vårt samfunn, et hull som ikke er tilstede i like stor grad lenger. Det er med vemod, men stolthet at vi i 2020 la ned vår virksomhet.

Økonomi

Natthjemmet fikk i 2020 driftstilskudd fra Helsedirektoratet og Velferdsetaten Oslo kommune på totalt 5,1 millioner kroner, i tillegg til 1,5 millioner kroner fra Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo. Driftsutgiftene ble imidlertid lavere enn budsjettert da tiltaket

ikke var i aktiv drift store deler av året. Samlede utgifter for 2020 endte på 3,8 millioner kroner, og de ubrukte midlene blir tilbakebetalt til tilskuddsgiverne eller omdisponert til andre virksomheter i Kirkens Bymisjon Oslo.

Lauras hus

Lauras hus er et tilrettelagt bo- og oppfølgingstiltak, finansiert av Justis- og Beredskapsdepartementet. Beboere søkes inn via Human Trafficking Support Oslo (HTSO) ved NAV Grünerløkka eller Rosa-prosjektet. Botilbudet består i dag av 6 samlokaliserte og 3 eksterne leiligheter. Prosjektets målgruppe er personer utsatt for menneskehandel og deres barn, og er et tilbud om trygge boliger med tett sosialfaglig oppfølging, relatert til blant annet sosiale og helsemessige utfordringer. Beboerne har hovedsakelig vært utnyttet til prostitusjonsformål, men andre utnyttelsesformer eksisterer også.

Hver beboer har en selvstendig boenhet med tilgang på personale 24 timer i døgnet. Boligen de tilbys er møblert, og tiltaket sørger for det meste av hva beboerne behøver, foruten egen husholdning. En forutsetning for å bo på Lauras hus, er å være motivert for å ta imot tilbudet. Lauras hus har til sammen 10 ansatte, fordelt på ca 6 årsverk. Stillingene fordeles slik; 1 leder, 3 sosialkonsulenter med sosialfaglig utdanning og erfaring, 3 hvilende nattevakter og 3 miljøarbeidere i deltids stillinger. I tillegg har Lauras hus tilkallingsvikarer som brukes ved behov.

Beboerne mottar tett sosialfaglig oppfølging av personale med helse og sosialfaglig utdanning. De fleste som kommer til Lauras hus, viser tegn og symptomer på opplevd traume. Vi fokuserer spesielt på psykoedukasjon og traumestabilisering. Dette er også viktig for at beboerne skal kunne forstå og nyttiggjøre seg av andre deler av oppfølgingsarbeidet på Lauras hus, og kunne skape endring i eget liv der det er ønskelig.

Fungeringen varierer, og tilbudet legges derfor også opp individuelt ut ifra behov, med utgangspunkt i en Beboerplan. Det foreligger en Faglig Veileder som danner utgangspunktet for vår faglige forståelse og metodikk. Lauras hus tilbyr både individuelle og felles aktiviteter gjennom året, med spesielt fokus på høytider og ferier. Eksempler på dette er: Samtaler, turer, felles måltider, kunst og håndverksaktiviteter, husmøter, kino, kafe, svømming, trening, med mer. Vi ønsker også å tilrettelegge for tilbud som drar nytte av ansattes spesifikke kompetanse.

Beboerne har en primærkontakt, som de jevnlig samtaler med. Kvinnens behov og mål, kartlegges i felleskap med beboeren slik at riktige tiltak kan igangsettes. Et viktig fokus er myndiggjøring og selvstendigjøring.

Tiltaket har et særlig fokus på:

- Sikkerhet og trygghet
- Beboernes oppholdsgrunnlag og menneskehandelsak
- Rettighetsbildet

- Helse (somatisk, psykosomatisk og psykisk)
- Skole, utdanning, arbeid og aktivitet
- Nettverksbyggende arbeid
- Oppfølging knyttet til graviditet og foreldreskap

Sikkerhet

Lauras hus har et godt samarbeid med politiets menneskehandel-team. I forkant av en innflytting, gjennomføres en sikkerhetsvurdering av beboer. I all hovedsak sjekkes vedkommende opp mot de øvrige beboerne, i politiets systemer. Samtlige kvinner har enten vært i refleksjon⁴, eller har søkt om refleksjon når de kommer til Lauras hus, og fellesnevneren for alle er at de er identifiserte som mulige ofre for menneskehandel. De er derfor som regel alltid kjent i politisystemet, men i forskjellig grad da det er ulikt hvor langt man har kommet i etterforskningen.

Det er et høyt fokus på sikkerhet i den daglige driften, med beredskapsplan og andre sikkerhetstiltak. Selve tiltaket ligger på skjermet adresse, og det er installert kameraovervåkning utenfor inngangsdørene. Vi har også jevnlig gjennomgang med beboerne om sikkerhet knyttet til, for eksempel, bruk av sosial medier. Det viktigste sikkerhetstiltaket er imidlertid en stabil og forsvarlig bemanning. Døgnbemanning er viktig særlig for å sikre opplevelsen av trygghet for beboerne.

Beboerne beveger seg fritt ut og inn av boenhetene. De kan også etter visse retningslinjer ha gjester. Dette skiller seg fra, for eksempel, et krisesenter. Muligheten til å etablere et nettverk og ha normale relasjoner, er et viktig virkemiddel mot isolering og ensomhet da beboerne ofte blir boende på Lauras hus over lengre tid. Samtidig opplever vi at det generelle sikkerhetsbildet har endret seg noe den siste tiden, med større tilstedeværelse av bakmenn eller utnytttere for noen av kvinnene / noen nasjonalitetsgrupper. Fokuset på gode sikkerhetstiltak skal derfor økes ytterligere i 2021.

Statistikk

- 16 voksne kvinner og 3 barn i alderen 0-4 år har bodd på Lauras hus ila 2020
- 7 kvinner flyttet inn i løpet av året
- 9 kvinner og 2 barn flyttet ut. Av disse ble 1 bosatt i regi av HTSO. 7 pluss 2 barn ble bosatt etter å ha fått opphold. 1 flyttet tilbake til bakmann
- Nasjonaliteter representert: Nigeria, Albania, Mongolia, Venezuela, Colombia, Uganda, Romania, Angola, Vietnam
- Utnyttelsesform: Prostitusjon og arbeid

---

⁴ Refleksjonsperiode er i utlendingsforvaltningen en begrenset oppholdstillatelse som kan innvilges til personer som har blitt utsatt for menneskehandel.

Ettervern

Ettervern tilbys beboere som flytter ut i egen leilighet, over en periode på maks seks måneder. Ettervernet består av råd og veiledning over telefon og fysiske møter. Bistandsbehovet er gjerne i forhold til hvordan navigere i det offentlige systemet, samtaler og kafebesøk, bistand/følge til avtaler (NAV, PU, ambassade, politi, mm). Det lages en ettervernsplan sammen med beboeren i forkant av utflytting. Denne gir føringer for omfanget og innholdet i ettervernet.

Ettervernet har gjennom året variert fra svært lite, til omfattende opp mot hver enkelt person. Alle kvinnene som flyttet ut i løpet av 2020 har hatt større oppfølgingsbehov, spesielt rett etter utflytting. Noen har hatt vedvarende behov, og ønsker å ha et tilrettelagt ettervernstilbud utover 6 måneders perioden. På et generelt grunnlag, erfarer vi at ettervern er ressurskrevende for avdelingen, og at det er viktig med tydelige rammer for hva vi kan tilby, hvordan og hvor lenge. Alt ettervern skal ha et fokus på selvstendigjøring og muliggjøre overganger til andre mer relevante instanser og aktører. Ettervern har også en stor verdi på det psykososiale planet, og vi tenker det forebygger og motvirker ensomhet og isolasjon, derfor er det også en helt naturlig del av en helhetlig oppfølgingsplan.

Ettervernsarbeidet på Lauras hus, har vært mer utfordrende i 2020 på grunn av covid19. Det har ikke vært mulig å gjennomføre felles nettverkstreff som planlagt. Arbeidet har vært basert på individuell oppfølging. Vi har fokusert på å opprettholde et tilbud, og ansett det som spesielt viktig i en tid der mange har mistet andre tilbud.

16 kvinner har mottok ettervern i 2020. Av disse hadde 9 flyttet ut i løpet av året, mens de øvrige hadde flyttet ut tidligere. 2 kvinner mottok ettervern i form av telefoner og mail da disse bor utenfor Norge. De øvrige har opphold og mottok ettervernet i Norge.

Nasjonaliteter representert i ettervernsarbeidet i 2020 var: Nigeria, Romania, Sri Lanka, Uganda, Colombia, Venezuela, Albania, Romania.

Oppholdsstatuser gjennom året

Henviste beboere fra HTSO er alltid i en refleksjonsperiode ved innsøking, mens de som henvises fra ROSA kan ha ulike typer lovlig oppholdsgrunnlag. Refleksjon er en midlertidig oppholdstillatelse, som ikke danner grunnlag for varig opphold og er knyttet til en politianmeldelse av bakmannsapparatet.

I 2020 ble 7 beboere bosatt i regi av en norsk kommune, etter å ha fått innvilget permanent opphold i 2019 eller 2020. Ytterligere 1 fikk oppholdstillatelse rett før årets slutt, men rakk ikke bli bosatt.

De øvrige som bodde på Lauras hus dette året, hadde enten refleksjon, eller var asylsøkere. Enkelte søkte asyl etter endt refleksjonsperiode i løpet av året. En person har gjennom 2020 hatt Dublinstatus⁵, og i påvente av assistert retur til sitt hjemland.

2020 var i stor grad et år preget av mange ut- og innflyttinger.

Henvisninger

Alle som flyttet inn på Lauras hus i 2020 ble henvist fra ROSA. Ingen ble henvist fra HTSO i 2020, men flere av beboerne har vært i en refleksjonsperiode og mottatt tjenester fra HTSO. Samarbeidet med HTSO har derfor vært utstrakt.

Syssetting og aktiviteter

Det har vært vanskelig å gjennomføre interne gruppetilbud og aktiviteter i 2020. Oppfølgingen har derfor stort sett vært individuelt tilrettelagt. Eksterne tilbud som beboerne har hatt i hverdagen sin, har i perioder også blitt redusert, utsatt eller avvirket.

Interne tilbud til beboerne

Vi har hatt ett psyko-edukativt kurs for én beboer

Skole

Åtte beboere har gått på norskundervisning (både voksenopplæring og grunnskoleopplæring) gjennom året.

Én har gått på engelskkurs

Annen utdanning

Ni har i perioder gått på Tone Lise akademiet, med midler fra Adora prosjektet. Akademiet tilbyr utdanning innen blant annet negleteknikk og makeup.

Arbeidspraksis og arbeid

To har hatt ordinært arbeid i løpet av året

---

⁵ Dublin-avtalen er et samarbeid mellom EU-landene, Island, Sveits, Liechtenstein og Norge. Dublin-avtalen bestemmer hvilket land som har ansvaret for å behandle en søknad om beskyttelse. En asylsøker kan kun få søknaden sin behandlet i ett av Dublin-landene. Hovedregelen er at søknaden skal behandles av det første Dublin-landet asylsøkeren kommer til.

To har hatt arbeidspraksis

Annen sysselsetting

To har i perioder vært hjemmeværende med små barn

Andre aktiviteter

Vi har gjennom året regelmessige aktivitetstilbud til kvinnene, i 2020 har dette tilbudet vært annerledes. Første del av året var tilbudet som vanlig, samt på sommeren da smittetrykket var ganske lavt, men i de periodene hvor vi hadde strenge smittevernregler, ble tilbudene færre og i all hovedsak en-til-en basert.

- I høytider og ferier har det vært en egen plan med jevnlig tilbud, som turer, aktiviteter, felles måltider med mer
- Andre aktiviteter i 2020 har vært; hobbyaktiviteter, søndagsmiddager, fredagskos, bingo, kino, kafe/restaurant, sommerferieaktiviteter.
- Gjennom ROSA har de som har ønsket det fått anledning til å trene på treningssenter. I periodene treningssentrene var åpne, benyttet 11 beboere seg av dette
- Vi har ikke gjennomført felles husmøter i 2020, men viktig informasjon og tematikk som ellers ville blitt tatt opp der, har vi snakket om i en-til-en samtaler.
- Beboerne bidrar på huset med husvask og rengjøring i fellesarealer. De deles opp i par og samarbeider om oppgavene. Dette er en viktig treningsarena, og har blitt gjennomført som vanlig hele året.
- Vi henter matvarer fra Matsentralen ukentlig. Maten fordeles mellom beboerne og utgjør et viktig supplement til egen husholdning, og letter økonomien til den enkelte.
- De fleste beboerne har brukt mye tid til å følge opp avtaler rundt egen helse. Fastlege, DPS, helsestasjon, tannlege, fysioterapeut samt diverse spesialisthelsetjenester. De ansatte med hovedvekt på Primærkontaktene, etterstreber å følge beboerne til slike avtaler, da vi ser et klart behov for bistand til dette.

Samarbeidspartnere

Det samarbeides med relevante instanser, som bistandsadvokater, politi, fastlege og helsevesenet generelt. I tillegg samarbeides det med helsestasjoner og barnehager rundt beboere som har barn. Videre har vi hyppig kontakt med de innsøkende instansene, HTSO og ROSA. Andre viktige samarbeidspartnere er IOM (International Organization for Migration), Røde Kors, andre tiltak i Kirkens Bymisjon, som blant annet Frivillighetssentralen på St. Hanshaugen.

Frivillige

Vi har over lengre tid hatt et tett samarbeid med Røde Kors sitt prosjekt, «Rett til å bli sett». De har ved hjelp av nøye utvalgte frivillige gjennomført regelmessige aktiviteter hos oss. Tiltaket tilbød også arbeidspraksisplasser på hotell og direkte kontakt med frivillige (besøksvenn). I 2020 ble prosjektet nedlagt, men frem til avviklingen mottok beboerne våre aktivt tilbud derfra, men også med noen justeringer grunnet pandemien. Noen av tilbudene har vi skjønt vil videreføres til tross for nedleggelsen.

Vi har deler av året, hatt en frivillig vaktmester, som har bidratt med praktiske oppgaver på avdelingen.

Student i praksis

I 2020 har vi hatt en student i praksis på Lauras hus. Dette var en Mastergradsstudent i Psykisk helsearbeid på Oslo Met.

Representasjon, påvirkningsarbeid og fagutvikling

- De ansatte på Lauras hus har hatt tilbud om nettverkskonferanser gjennom året fra RVTS-øst, med tematikk relevant for vårt arbeid. Samlingene har vært digitale.
- I 2020 hadde Lauras hus besøk av leder for Justiskomiteen, Arbeiderparti-representant Lene Vågslid.
- Vi har et samarbeid med de øvrige botiltakene i Oslo, Marita-stiftelsen og Filemon(Frelsesarmeen) og Oslo Krisesenter. I 2020 hadde vi én fagdag sammen.
- Ansatte har vært på enkelte kurs og seminarer, ROSA-seminar, KOM seminar, fagdager og lederutviklingsdager, men i all hovedsak har det vært lav aktivitet på dette området og det meste som var planlagt for året, ble avlyst eller utsatt.
- En av sosialkonsulentene er halvveis i sin videreutdanning i Kunst og Uttrykksterapi.
- Normalt mottar sosialkonsulentene på Lauras hus ekstern veiledning jevnlig, men dette har i 2020 vært avviklet grunnet pandemien. Det søkes å reetablere dette tilbudet i 2021.

Spesielle utfordringer

Pandemiens påvirkning på Lauras hus

Lauras hus har som de fleste andre blitt påvirket av den pågående covid19-pandemien. 2020 har i stor grad vært preget av restriksjoner og endringer, som forventes videreført også inn i 2021. Mange av de vanlige tilbudene for beboerne, som behandling i psykiatri og helsevesen, arbeidspraksis og skoletilbud, trening med mer, har blitt

reduisert, utsatt eller avvirket. Dette har igjen ført til et større press på bemanningen på Lauras hus og en forverring i beboernes psykiske fungering. Oppfølgingsarbeidet har blitt mer tidkrevende, da vi av smittevernhensyn må holde avstand og i perioder redusere alle fysiske treff til et absolutt minimum. Der vi opprinnelig har operert med gruppetilbud, har vi justert dette til en-til-en tilbud. Likevel har en omstillingsdyktig stab bidratt til at kvaliteten på tilbudet til beboerne, opprettholdes til tross for pandemi og restriksjoner.

Vi gjennomførte en samtale med alle ansatte i slutten av 2020, hvor vi spurte hvordan de ansatte opplevde sin arbeidssituasjon i 2020 i lys av Covid19-pandemien. De fleste beskrev at mangelen på kontakt med kollegaer var belastende. På Lauras hus er vi vant til å jobbe mye alene, men med en ytterligere reduksjon av felles møtepunkter, kjente mange det som tungt. Videre var det en bred enighet om at kravet om fysisk avstand og færre daglige tilbud, var særdeles uheldig for vår brukergruppe, og at man kunne se en klar forverring i beboernes psykiske helse.

For å sikre god nok oppfølging av beboerne, både i hverdagen og ved en eventuell smittesituasjon, har Lauras hus holdt en av de eksterne leilighetene ledig store deler av året, med formål å kunne flytte beboere som skal isoleres dit. Smitte internt på hovedavdelingen vil trolig spres lett, til tross for gode smitteverntiltak, og en slik skjermet boenhet med mulighet for trygg oppfølging var viktig å prioritere.

Helse

De fleste som kommer til Lauras hus, viser symptomer på opplevd traume. Sammenlignet med tidligere år, har en større andel av beboerne som henvises, komplekse utfordringer med psykisk helse. Angst og depresjonsproblematikk er vanlig, og flere er suicidale i perioder. De fleste beboere på Lauras hus har behov for utstrakt helsehjelp. Ved innflytting bruker vi tid på å kartlegge behovene og hvilke rettigheter personen har. Det kan være en lang og krevende prosess å få på plass de nødvendige tjenestene. Vi jobber aller først med å få etablert en fastlege, videre er det store behov for å bli henvist videre fra fastlege til de ulike spesialisthelsetjenestene.

Henvisning til fysioterapi er vanlig, da mange har muskel og leddsmerter. Dårlig tannhelse er et økende problem, som det er krevende å finne løsninger på. Det er omfattende prosesser som skal til for å få dekket tannlegeutgifter fra enten NAV eller UDI.

Ikke alle våger eller er motivert for å ta imot hjelp. Det i tillegg til at det tar tid, gjør at mange ikke rekker å få tilstrekkelig helsehjelp mens de bor hos oss. Vi opplever også at henvisninger fra fastlege til DPS kan bli avslått, noe som kan henge sammen med manglende kunnskap på dette spesifikke feltet. I 2020 har vi hatt et større fokus på å bidra inn i prosessen, med mål om å sikre at henvisninger ikke blir avvist. Vi har

erfaring med at de gangene vi oppnår et tettere samarbeid med fastlegen, og kan bidra med mer informasjon, fører det oftere til et tilbud. Det har også vært et mål å tilby tett samarbeid med DPS og behandler der, og det prioriteres i utstrakt grad å ledsage beboerne til avtaler i helsevesenet.

Vi på Lauras hus savner fortsatt som i foregående år, et mer helhetlig arbeid rundt helsehjelp til antatte ofre for menneskehandel. Det er et tydelig behov for en mer effektiv håndtering av denne sårbare gruppens behov. Vi ser at de mest stabile, som har fått bistand og profesjonell helsehjelp, er blant de som raskest kommer seg ut i jobb og etablerer seg, og i de tilfeller der noen sendes ut av landet vil det gi dem et bedre utgangspunkt for å takle nettopp dette.

Endringer i målgruppen

Målgruppen på Lauras hus, har endret seg på noen områder. Der det i tidligere år, var en stor overvekt av antatte ofre fra Nigeria, er dette nå avtagende, og vi ser en større spredning av nasjonaliteter. Dette er for øvrig en dreining man allerede har sett på det oppsøkende feltet, men som først nå blir synlig på boligtiltakene.

På Lauras hus, ser vi også at kvinnene som kommer har større variasjon i bakgrunnshistoriene sine enn før. Flere har blant annet blitt utnyttet i sammenheng med å ha en seksuell legning som har vært ulovlig i hjemlandet. For andre er nærheten til bakmenn og utnyttede tettere, de er kanskje i samme land og noen ganger samme by. Dette tilfører en kompleksitet og nye utfordringer i hjelpearbeidet sammen med en generell økt sikkerhetsrisiko.

Økonomi

Samlede utgifter for Lauras hus i 2020 var på 7,1 millioner kroner. Tiltaket var i sin helhet finansiert gjennom tilskudd fra Justis- og beredskapsdepartementet.

Rom for alle